

Адміністративне право

УДК 342.95 (477)

Курило Володимир Іванович

*доктор юридичних наук, професор,
чл.-кор. НААН України, заслужений юрист України,
завідувач кафедри адміністративного та фінансового права
Національний університет біоресурсів і природокористування України*

Kurylo Volodymyr

*Doctor of Science of Law, Professor,
Corresponding Member of the National Academy of Agrarian Sciences of Ukraine,
Honored Lawyer of Ukraine,
Head of the Department of Administrative and Financial Law
National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine
ORCID: 0000-0003-1268-801X*

Горбань Анатолій Вікторович

*кандидат історичних наук, перший проректор,
доцент кафедри теоретичної та прикладної економіки
Державний університет інфраструктури та технологій;
науковий співробітник
Ризький технічний університет*

Gorban Anatoliy

*Candidate of Historical Sciences, the first Vice-Rector,
Associate Professor at the Department of Theoretical and Applied Economy
State University of Infrastructure and Technologies;
Researcher
Riga Technical University
ORCID: 0000-0002-3396-0898*

Собовий Олександр Михайлович

*кандидат юридичних наук, заслужений юрист України,
доцент кафедри конституційного та адміністративного права,
помічник ректора
Державний університет інфраструктури та технологій;
науковий співробітник
Ризький технічний університет*

Sobovyi Oleksandr

*PhD in Law, Honored Lawyer of Ukraine,
Associate Professor at the Department of Constitutional and Administrative Law
State University of Infrastructure and technologies;
Researcher
Riga Technical University
ORCID: 0000-0002-6287-6193*

**ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ВІДНОСИН З РЕАЛІЗАЦІЇ
ІНФРАСТРУКТУРНИХ ПРОЄКТІВ ДЛЯ СІЛЬСЬКИХ
ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД
LEGAL REGULATION OF RELATIONS ON THE IMPLEMENTATION
OF INFRASTRUCTURE PROJECTS FOR RURAL TERRITORIAL
COMMUNITIES**

Анотація. У статті здійснено дослідження правових засад організаційно-управлінської доктрини реалізації інфраструктурних проєктів, у концепції державної політики розвитку сільських територіальних громад. Охарактеризовано теоретико-категоріальний апарат досліджуваних відносин та надано авторське визначення категорії «інфраструктурний проєкт» як сформовані для задоволення потреб усього суспільства чи його частини завдання та визначені засоби реалізації такого завдання за допомогою використання специфічних форм,

методів і процесів, що забезпечують досягнення бажаного економічного, технічного, технологічного чи організаційного результату, а також сприятимуть нормальному функціонуванню, відтворенню та розвитку економічної, соціальної, екологічної та інших галузей життєдіяльності усієї держави чи окремої територіальної громади. Звернено увагу на низку загальних законодавчих і нормативно-правових актів, що регулюють основні засади здійснення підприємницької діяльності та співпраці між органами державної влади, місцевого самоврядування і приватними партнерами визначаються. Здійснено більш детальний аналіз Положення про Державне агентство інфраструктурних проєктів України та законів України «Про місцеве самоврядування в Україні» та «Про державно-приватне партнерство», що регулювання ними правовідносин реалізації інфраструктурних проєктів, а також повноважень у такому процесі держави, органів місцевого самоврядування територіальних громад, суб'єктів приватної підприємницької ініціативи, зокрема сільськогосподарських товаровиробників. Здійснено узагальнення щодо шляхів вирішення проблематики реалізації інфраструктурних проєктів для сільських територіальних громад шляхом забезпечувати узгодження та врахування взаємних інтересів держави, підприємницьких структур та громадян в реалізації спільних інноваційно-інвестиційних проєктів, цільових галузевих програм тощо. Запропоновано, для успішної реалізації інфраструктурних проєктів повоєнного відновлення нашої країни, здійснити удосконалити чинного законодавства та напрацювати окремий закон, який би безпосередньо регулював відносини реалізації інфраструктурних проєктів у сільських регіонах.

Ключові слова: інфраструктурний проєкт, нормативно-правові акти, орган місцевого самоврядування, правові засади, сільські регіони, територіальна громада.

Summary. *The article examines the legal foundations of the organizational and management doctrine of the implementation of infrastructure projects, in the concept of state policy for the development of rural territorial communities. The theoretical-categorical apparatus of the studied relations is characterized and the author's definition of the category "infrastructure project" is given as a task formed to meet the needs of the whole society or part of it, and the means of implementing such a task are determined using specific forms, methods and processes that ensure the achievement of the desired economic, technical, technological or organizational result, as well as contribute to the normal functioning, reproduction and development of the economic, social, ecological and other spheres of life of the entire state or a separate territorial community. Attention is drawn to a number of general legislative and normative legal acts that regulate the basic principles of entrepreneurial activity and cooperation between state authorities, local self-government and private partners are defined. A more detailed analysis of the Regulations on the State Agency for Infrastructure Projects of Ukraine and the laws of Ukraine "On Local Self-Government in Ukraine" and "On Public-Private Partnership" that regulate the legal relations of the implementation of infrastructure projects, as well as the powers of the state and local self-government bodies of territorial communities in such a process was carried out, subjects of private entrepreneurial initiative, in particular agricultural producers. A generalization was made regarding the ways to solve the problems of implementing infrastructure projects for rural territorial communities by ensuring coordination and taking into account the mutual interests of the state, business structures and citizens in the implementation of joint innovation and investment projects, targeted industry programs, etc. It is suggested that, for the successful implementation of infrastructure projects of the post-war reconstruction of our country, the current legislation should be improved and a separate law should*

be developed, which would directly regulate the implementation of infrastructure projects in rural regions.

Key words: *infrastructure project, normative legal acts, local self-government body, legal foundations, rural regions, territorial community.*

Постановка проблеми. Високий потенціал матеріально-ресурсного забезпечення сільських територій на переважній частині території України, який сформувався завдяки унікальному поєднанню природно-кліматичних умов та геостратегічного положення, наявності значної кількості земель, придатних для здійснення товарного сільськогосподарського виробництва, традицій в сфері землеробства, тваринництва, рослинництва, є ключовим фактором забезпечення успішного соціально-економічного розвитку сільських територіальних громад. Однак, реальний стан справ у царині такого розвитку не відрізняється високими показниками культурно-побутового стану існування сільських мешканців та розвитком виробничої і соціальної інфраструктури сільських територій. Наразі у сільській місцевості України основна частина представників територіальних громад зайнята у виробничій чи переробній складових сільськогосподарської діяльності. Така діяльність забезпечує сільське населення матеріальними засобами для існування та формує певний (невисокий) рівень їхнього достатку.

Зазначений стан справ сформувався, на нашу думку, за таких умов. Перехід аграрної галузі економіки України до ринкових відносин, що супроводжувався радикальною трансформацією сільськогосподарського виробництва та зосередженням засобів такого виробництва у приватному секторі господарювання, не достатньо поєднувався із змінами суспільних процесів на селі. Державна соціальна політика трьох останніх десятиліть не передбачала забезпечення реалізації системних інфраструктурних проєктів для сільських територіальних громад, що поступово призвело до

глибокої кризи сільських територій, скорочення чисельності сільського населення, безробіття, бідності, трудової міграції, старіння населення, занепаду існуючої соціальної інфраструктури тощо.

Наразі, в умовах війни, наслідками якої, зокрема, є руйнування інфраструктури населених пунктів міської та сільської місцевості у результаті здійснення безпосередніх військових дій на деяких територіях нашої держави, тимчасової окупації окремих територій, в сучасному українському суспільстві повинна формуватися парадигма післявоєнного відновлення інфраструктури нашої держави, у тому числі й за рахунок реалізації інфраструктурних проєктів у сільській місцевості.

Авторська позиція про важливу роль реалізації інфраструктурних проєктів, пов'язаних із сільськогосподарською діяльністю, аргументується такою позицією: першим таким загальнодержавним та, водночас, міжнародним інфраструктурним проєктом в умовах оголошення правового режиму воєнного стану є проєкт, пов'язаний з результатами діяльності сільськогосподарських товаровиробників – «Зернова ініціатива» та зростання експорту врожаю зернових культур. Реалізація цього інфраструктурного проєкту розпочалася наприкінці липня 2022 року. Саме тоді Україна, Організація Об'єднаних Націй та Туреччина підписали тристоронню угоду щодо деблокади портів Великої Одеси — «Чорноморськ», «Одеса», «Південний». 1 серпня з Одеси вийшло перше завантажене зерном судно. За перший місяць дії угоди через 3 порти сукупно було експортовано 1,7 млн тон аграрної продукції до 20 країн світу. «Зернова ініціатива» позитивно вплинула на міжнародні ринки та глобальну продовольчу безпеку – вартість продовольства у світі знизилася. Загалом за серпень усіма видами транспорту було експортовано 5 млн тон аграрної продукції [1].

Наведений вище факт вказує на подальшу перспективу нарощування Україною експорту продукції села з початку та в умовах

повномасштабного вторгнення при умові подальшої успішної реалізації інфраструктурного проекту «Зернова ініціатива» та підготовки і реалізації інших проектів за участю держави, міжнародних партнерів, сільських територіальних громад, національних приватних партнерів тощо.

Однак, на нашу думку, наразі у вітчизняному законодавстві не сформовано чіткого правового механізму регулювання відносин реалізації інфраструктурних проектів при безпосередній участі органів місцевого самоврядування, тому нами вбачається за доцільне запропонувати авторські дослідження проблематики правового регулювання реалізації інфраструктурних проектів для сільських територіальних громад, які можуть сприяти удосконаленню нормативно-правового регулювання досліджуваних відносин в Україні.

Ступінь розробленості проблеми. Здійснений автором аналіз наукових позицій щодо досліджень особливостей вітчизняного нормативно-правового регулювання відносин реалізації інфраструктурних проектів для сільських територіальних громад, дає підстави зазначити, що фахівцями у галузі права, державного управління, економіки тощо такими як Арістова І.В., Бородіна О.М., Зачко О.Б., Жураковська Л. А., Ковальова О.В., Кропивко М.Ф., Курило В.І., Курило І.В., Курило Л.І., Лупенко Ю.О., Мушенко В.В., Прокопа І.В., Риженко О.С., Русан В. М., Шершньова З.Є., Юнін І.О. та ін. досліджено окремі елементи проблематики.

Зокрема, Бородіна О.М. та Прокопа І.В. дослідили теоретико-методологічні засади, сутнісні характеристики та інституціональні основи сільського розвитку в Україні в цілому, а також розкрили основні напрями зміцнення економічного потенціалу сільського розвитку та визначили роль інфраструктурних проектів у такому зміцненні [2]. Курило В.І., Мушенко В.В., Риженко О.С. у колективних та індивідуальних працях представили правовий механізм управління ризиками організаційного та податкового розвитку суб'єктів аграрного сектору, який необхідно враховувати при

реалізації такими суб'єктами інфраструктурних проєктів самостійно чи спільно з органами державної влади та місцевого самоврядування [3]. Крім того, досліджено концептуальні й теоретико-практичні основи фінансово-правового регулювання різних видів відносин, у тому числі й реалізації проєктів удосконалення інфраструктури сільських територіальних громад в умовах трансформації відносин місцевого самоврядування [4–5]. Курило І.В. досліджувала питання агроінноваційної діяльності та проблеми охорони рослинного світу України, що безпосередньо пов'язані з реалізацією інфраструктурних проєктів у сільській місцевості. Курило Л.І. вивчала проблеми розвитку інтелектуального капіталу аграрної сфери нашої держави. Зачко О.Б. розглянув понятійно-категоріальний інструментарій проблематики дослідження, здійснив порівняльний аналіз найбільших інфраструктурних проєктів світу, охарактеризував їх основні елементи, а також запропонував результати дослідження системних підходів до удосконалення процесу управління інфраструктурними проєктами на основі методів системного аналізу та стратегічного управління [6] тощо.

Однак, на наше переконання, відсутнє обґрунтоване дослідження питання комплексного нормативно-правового регулювання відносин реалізації інфраструктурних проєктів для сільських територіальних громад у нашій державі, що залишається актуальним та потребує подальшого дослідження.

Мета даного дослідження полягає у частковому вирішенні питань загальної проблематики визначення концептуальних підходів до правового регулювання відносин реалізації інфраструктурних проєктів для сільських територіальних громад, а також у формуванні пропозицій щодо оперативного удосконалення нинішнього нормативно-правового регулювання досліджуваних відносин для забезпечення відновлення та розвитку інфраструктури сільських територій.

Викладення основного матеріалу. Забезпечення показників економічного розвитку сільських територіальних громад та соціальної сфери села можливе шляхом підготовки та виконання державних, галузевих та регіональних програм, а також інфраструктурних проєктів соціально-економічного розвитку. Звернемо увагу на певну новизну проблематики адміністративно-правового забезпечення управлінських відносин у нашій державі щодо можливостей реалізації інфраструктурних проєктів, а також, разом з тим, на відсутність чіткого нормативно-правового урегулювання такого типу суспільно-економічних відносин.

Як зазначає Зачко О.Б., «проведення Євро-2012 показало перші специфічні риси реалізації інфраструктурних проєктів в Україні. Загалом, реалізація інфраструктурних проєктів пройшла успішно, незважаючи на окремі недоліки, що пов'язані з недооцінкою бюджетів проєктів на стадії планування та неефективним використанням продукту інфраструктурного проєкту на стадії експлуатації» [6, с. 60].

Із викладених вище висновків управлінського та економічного дослідження, доцільно зробити припущення, що лише при наявності чіткої нормативно-правової бази в нашій державі, реалізація інфраструктурних проєктів буде успішною, а також сприятиме укріпленню показників ринкового функціонування економіки України та визначенню стратегічних напрямів подальшого розвитку сільських регіонів. Виходячи з цього, з метою напрацювання правових засад організаційно-управлінської доктрини реалізації інфраструктурних проєктів, у концепції державної політики розвитку села, розглянемо, у першу чергу, теоретико-категоріальний апарат досліджуваних відносин.

Отже, інфраструктура – це сукупність специфічних форм, методів і процесів, а також різноманітних споруд та комунікацій, що забезпечують загальні умови і нормальне функціонування економічної, соціальної, екологічної та інших галузей життєдіяльності суспільства, його

відтворення і розвиток [7, с. 12]. Проєкт – це задум (завдання, проблема) та необхідні засоби його реалізації з метою досягнення бажаного економічного, технічного, технологічного чи організаційного результату [7, с. 27].

Поєднання описаних вище категорій у єдине словосполучення дає підстави сформулювати смислове визначення категорії «інфраструктурний проєкт» як сформоване для задоволення потреб усього суспільства чи його частини завдання та визначені засоби реалізації такого завдання за допомогою використання специфічних форм, методів і процесів, що забезпечують досягнення бажаного економічного, технічного, технологічного чи організаційного результату, а також сприятимуть нормальному функціонуванню, відтворенню та розвитку економічної, соціальної, екологічної та інших галузей життєдіяльності усієї держави чи окремої територіальної громади.

Досліджуючи відносини правового регулювання реалізації інфраструктурних проєктів для сільських територіальних громад, звернемо увагу на тлумачення категорії «соціальна інфраструктура» як комплексу загальних умов для відтворення робочої сили і забезпечення нормальної життєдіяльності людей [8, с. 173]. Враховуючи таке визначення, соціальна інфраструктура сільських регіонів нами визначається як стала похідна, що напряму залежить від розвитку сільськогосподарського виробництва на даній території та функціонування інших галузей економіки. Конкретні завдання реалізації соціальної політики держави на селі реалізуються як ступінь забезпечення соціально-економічних прав людини. Важливим орієнтиром для розвитку сільських територіальних громад є соціально орієнтоване ринкове сільське господарство. Адже, саме у соціальній сфері виникають умови для соціального та правового захисту населення, розвитку демократії, нові норми й зразки поведінки, можливості вільного

вибору місця роботи та посадового росту, розвитку відносин приватної власності й підприємництва.

Звернувши увагу на окремі дефініції понятійно-категоріального апарату досліджуваної проблематики реалізації інфраструктурних проєктів у сільській місцевості, зазначимо, що в національному соціально-економічному середовищі питання правового регулювання відносин реалізації інфраструктурних проєктів не набуло належного закріплення. Основні засади здійснення підприємницької діяльності як основного фактору розвитку національної економіки, а також співпраці між органами державної влади, місцевого самоврядування і приватними партнерами визначаються «низкою базових законодавчих і нормативно-правових актів, серед яких, Господарський і Податковий кодекси України, Закони України «Про державно-приватне партнерство», «Про місцеве самоврядування в Україні», «Про концесії», Національна стратегія сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні на 2021-2026 роки, Стратегія розвитку аграрного сектору економіки на період до 2020 р., Концепція розвитку державно-приватного партнерства в Україні на 2013-2018 рр., Державна цільова програма розвитку українського села на період до 2015 р. тощо» [5, с. 221].

Оскільки, на нашу думку, перераховані вище нормативно-правові акти є загальними регуляторними актами щодо відносин реалізації інфраструктурних проєктів, то доцільно звернути більш детальну увагу на аналіз спеціального (чинного нормативно-правового акту – Положення про Державне агентство інфраструктурних проєктів України (затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 22 вересня 2016 р. № 714) [9].

Даний нормативно-правовий акт визначає, що Державне агентство інфраструктурних проєктів України (надалі – Укрінфрапроєкт) є центральним органом виконавчої влади, який реалізує державну політику у сфері розвитку, будівництва, реконструкції та модернізації інфраструктури

авіаційного, морського та річкового транспорту, а також фінансового забезпечення заходів із забезпечення безпеки дорожнього руху відповідно до державних програм.

Здійснюючи аналіз повноважень Укрінфрапроєкту, доходимо висновку про пріоритетні напрями у діяльності даного державного органу – розвиток міської та міжміської (міждержавної) інфраструктури. У пункті 3 розділу 12 Положення, основними його завданнями є розвиток інфраструктури авіаційного, морського та річкового транспорту шляхом будівництва та введення в експлуатацію об'єктів такої інфраструктури, а також пунктів пропуску через державний кордон для автомобільного сполучення та фінансове забезпечення заходів із забезпечення безпеки дорожнього руху відповідно до державних програм.

Проте серед визначених вище повноважень, що не повною мірою стосуються сільської місцевості, доцільну звернути увагу на повноваження щодо «реалізації інфраструктурних проєктів як замовник та/або виконавець державних цільових програм», до яких можна віднести програми сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні, розвитку аграрного сектору економіки та українського села тощо.

Також слід зазначити, що згідно пунктів 6 та 7. Положення Укрінфрапроєкт для виконання покладених на нього завдань має право: 1) залучати в установленому порядку до виконання окремих робіт, участі у вивченні окремих питань фахівців, працівників органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій (за погодженням з їх керівниками); 2) одержувати безоплатно від органів місцевого самоврядування, підприємств, установ, організацій, а також громадян та їх об'єднань інформацію, документи і матеріали, необхідні для виконання покладених на нього завдань; 3) взаємодіє в установленому порядку з органами місцевого самоврядування, об'єднаннями громадян, громадськими спілками [9].

Отже, аналіз окремих пунктів Положення про Державне агентство інфраструктурних проєктів України дає підстави для висновку про наявність закріплення у даному підзаконному нормативно-правовому акті приписів щодо можливої співпраці з сільськими органами місцевого самоврядування та місцевими підприємствами, установами, організаціями, сільськими громадян у ході реалізації інфраструктурних проєктів для сільських територіальних громад.

Поряд із підзаконним закріпленням, питання належного формування та модернізації інфраструктури територіальної громади знайшло відображення і у Законі України «Про місцеве самоврядування в Україні» від 21.05.1997 № 280/97-ВР. Зокрема, пунктах 1–3, статті 18 Закону визначають порядок взаємовідносин органів місцевого самоврядування з безпосередньо не підпорядкованими їм юридичними та фізичними особами, що мають місцезнаходження у межах відповідних територіальних громад. Такі взаємовідносини, з питань, віднесених до відання органів місцевого самоврядування, відбуваються на засадах підконтрольності, підзвітності та надання необхідної інформації, ініціювання організації та проведення перевірок у межах бюджетно-податкового регулювання та при вирішенні інших питань [10].

Звернувши увагу на основні повноваження органів місцевого самоврядування (сільських, селищних рад), охарактеризуємо їхні законодавчо закріплені власні (самоврядні) та делеговані повноваження по взаємодії з іншими суб'єктами, зокрема і щодо реалізації інфраструктурних проєктів по відповідних галузях.

1. У галузі бюджету, фінансів і цін: залучення на договірних засадах коштів підприємств, установ та організацій незалежно від форм власності, розташованих на відповідній території, та коштів населення, а також бюджетних коштів на будівництво, розширення, ремонт і утримання на пайових засадах об'єктів соціальної і виробничої інфраструктури та на

заходи щодо охорони навколишнього природного середовища (пункт 5, стаття 28).

2. У галузі будівництва: організація розвитку інфраструктури об'єктів будівництва, транспорту комунальної власності для розміщення технічних засобів електронних комунікацій з метою задоволення потреб населення у електронних комунікаційних послугах (пункт 1, стаття 31).

3. У сфері освіти, охорони здоров'я, культури, молодіжної політики, фізкультури і спорту: сприяння розвитку молодіжних та дитячих громадських об'єднань, молодіжних центрів, молодіжних рад, молодіжної інфраструктури (пункт 10, стаття 32).

4. В галузі зовнішньоекономічної діяльності: сприяння у створенні на основі законодавства спільних з іноземними партнерами підприємств виробничої і соціальної інфраструктури та інших об'єктів; залучення іноземних інвестицій для створення робочих місць (пункт 3, стаття 35).

5. Щодо забезпечення законності, правопорядку, охорони прав, свобод і законних інтересів громадян: вжиття необхідних заходів щодо захисту критичної інфраструктури, відновлення функціонування важливих державних об'єктів національної економіки, об'єктів критичної інфраструктури та об'єктів, які забезпечують життєдіяльність населення (пункт 2¹, стаття 38) [10].

У межах даного дослідження, окремо звернемо увагу на делегування Законом України «Про місцеве самоврядування в Україні» повноважень районних і обласних рад відповідним місцевим державним адміністраціям щодо збереження місцевої інфраструктури: 1) об'єднання на договірних засадах коштів підприємств, установ та організацій, розташованих на відповідній території, і населення, а також бюджетних коштів на будівництво, реконструкцію, ремонт та утримання на пайових засадах об'єктів соціальної і виробничої інфраструктури, шляхів місцевого значення, на капітальний та поточний ремонт вулиць і доріг населених

пунктів та інших доріг, які є складовими автомобільних доріг державного значення (як співфінансування на договірних засадах) та на заходи щодо охорони праці та охорони навколишнього природного середовища (пункт 6, стаття 44); 2) сприяння розвитку молодіжної інфраструктури, молодіжних центрів, інших суб'єктів молодіжної роботи (пункт 19, стаття 44) [10].

Відповідно до Закону України «Про державно-приватне партнерство» від 01.07.2010 р. № 2404-VI [11] сферами застосування державно-приватного партнерства, щодо розвитку сільських територіальних громад самостійно чи у чіткому поєднанні із виробничою діяльністю суб'єктів аграрного сектору, можуть полягати у реалізації інфраструктурних проєктів щодо:

1) забезпечення функціонування зрошувальних і осушувальних систем, що має ключове значення у розвитку сільського господарства та сільських територій для окремих регіонів нашої країни, в яких, через несприятливі природно-кліматичні умови, ефективно функціонуючі меліоративні системи сприяють стабільному виробництву рослинницької продукції;

2) будівництва та/або експлуатації морських і річкових портів та їх інфраструктури дозволить розширити пропускну спроможність вітчизняних портів з перевалки сільськогосподарської продукції, що в умовах світової продовольчої кризи дозволить наростити поставки вітчизняної продукції на світовий ринок сільськогосподарської продукції;

3) будівництва управління та обслуговування мереж ринків фруктів, овочів, коренеплодів тощо, холодильних та складських приміщень для збереження сільськогосподарської продукції, переробки її відходів, що сприятиме зменшенню валових витрат аграрного сектору, розвитку інфраструктури реалізації продуктів харчування, а також розширенню

сфер підприємницької діяльності представників сільських територіальних громад.

Здійснюючи узагальнення дослідження проблематики правовідносин реалізації інфраструктурних проєктів для сільських територіальних громад слід зазначити, що механізм співробітництва між державою, органами місцевого самоврядування, суб'єктами підприємницької діяльності у вигляді державно-приватного партнерства дозволяє забезпечувати узгодження та врахування взаємних інтересів держави, підприємницьких структур та громадян в реалізації спільних інноваційно-інвестиційних проєктів, цільових галузевих програм тощо. Проте чинне законодавство більшою мірою регулює відносини модернізації міської інфраструктури, тому, на нашу думку, для реалізації інфраструктурних проєктів повоєнного відновлення нашої країни, доцільно удосконалити чинне законодавство та напрацювати окремий законодавчий акт щодо реалізації інфраструктурних проєктів у сільських регіонах.

Висновки. В Україні до початку повномасштабного ворожого вторгнення реалізувалися десятки масштабних інфраструктурних проєктів. Необхідність післявоєнного напрацювання новел змісту та реалізації таких проєктів із широким залученням іноземних партнерів засвідчує актуальність проблематики дослідження правового регулювання зазначених відносин та напрацювання шляхів удосконалення основних управлінських механізмів. Реалізація інфраструктурних проєктів у сільських регіонах має специфічні правові та економічні характеристики, а успішна їх реалізація залежать від інструментарію правового регулювання, потреб суспільства у певних конкретних її видах, формування правової думки тощо. Функції інфраструктурних проєктів у сільському територіальному розвитку проявляються як вплив інфраструктури на різні суб'єкти і об'єкти сільського регіону та взаємозв'язки між ними у частині: розміщення населення та об'єктів сільського господарства;

природокористування; культури та побуту; організації сільськогосподарського виробництва, виконання робіт, надання послуг тощо.

Наразі оголошення правового режиму воєнного стану негативно вплинуло на можливості реалізації проєктів модернізації сільської інфраструктури та вимагає реалізувати інфраструктурні проєкти воєнний час. Серед них: 1) відбудова дорожніх маршрутів на деокупованих територіях; 2) налагодження роботи ключових для економіки експортних шляхів; 3) підготовка до повноцінної відбудови країни.

У перспективі післявоєнної відбудови основними формами взаємодії органів місцевого самоврядування сільських територіальних громад з іншими учасниками реалізації інфраструктурних проєктів, насамперед, є: 1) державно-приватне партнерство; 2) співпраця з розвитку аграрних кластерів і технопарків; 3) взаємодія державних та місцевих органів влади із саморегульованими організаціями; 4) партнерство на місцевому рівні щодо підтримки ініціатив сільських громад у розбудові соціальної інфраструктури сіл.

Література

1. Кубраков О. Ключові інфраструктурні проєкти в Україні під час війни. *Економічна правда*. 07.09.2022. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2022/09/7/691202>
2. Бородіна О.М., Прокопа І.В. Теорія, політика та практика сільського розвитку. Ін-т екон. прогнозув. НАН України. К., 2010. С. 338.
3. Kurylo V., Mushenok V. Place and the role of local taxes in the functioning of united local communities. Organizational and economic mechanisms of development of the financial system : collective monograph. Riga, 2016. P. 36–52.

4. Мушенко В. В. Удосконалення відносин державної фінансової підтримки аграрного сектора економіки України. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». Серія «Юридичні науки»*. 2017. № 2(7). С. 31–35.
5. Мушенко В. В. Фінансово-правові засади державної аграрної політики України: монографія ; за заг. ред. д.ю.н., професора, заслуженого юриста України В. І. Курила. Ніжин : Видавництво НДУ ім. М. Гоголя, 2017. 371 с.
6. Зачко О.Б. Системні підходи до управління інфраструктурними проектами в Україні. *Вісник Львівський державний університет безпеки життєдіяльності (Вісник ЛДУ БЖД)*. 2012. № 6. С. 58–61.
7. Белявцев М. І., Шестопалова Л. В. Інфраструктура товарного ринку. К., 2005. 189 с.
8. Юридичний словник-довідник. Кол. авт. ; за ред.. Ю.С. Шемшученка. К. : Феміда, 1996. 696 с.
9. Положення про Державне агентство інфраструктурних проєктів України. Затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 22.09.2016 № 714. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/714-2016-%D0%BF#Text>
10. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21.05.1997 № 280/97-ВР. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/280/97>
11. Про державно-приватне партнерство: Закон України від 01.07.2010 № 2404-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2404-17#Text>

References

1. Kubrakov O. Klyuchovi infrastruktturni proekty v Ukrayini pid chas viyny. *Ekonomichna pravda*. 07.09.2022. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2022/09/7/691202>

2. Borodina O.M., Prokopa I.V. Teoriya, polityka ta praktyka sil's'koho rozvytku. In-t ekon. prohnozuv. NAN Ukrayiny. K., 2010. S. 338.
3. Kurylo V., Mushenok V. Place and the role of local taxes in the functioning of united local communities. Organizational and economic mechanisms of development of the financial system : collective monograph. Riga, 2016. R. 36–52.
4. Mushenok V. V. Udoskonalennya vidnosyn derzhavnoyi finansovoyi pidtrymky ahrarynoho sektora ekonomiky Ukrayiny. Mizhnarodnyy naukovyy zhurnal «Internauka». Seriya «Yurydychni nauky». 2017. № 2(7). S. 31–35.
5. Mushenok V. V. Finansovo-pravovi zasady derzhavnoyi ahrarynoyi polityky Ukrayiny : monohrafiya ; za zah. red. d.yu.n., profesora, zasluhenoho yurysta Ukrayiny V. I. Kuryla. Nizhyn : Vydavnytstvo NDU im. M. Hoholya, 2017. 371s.
6. Zachko O.B. Systemni pidkhody do upravlinnya infrastruktturnymy proektamy v Ukrayini. Visnyk L'vivs'kyy derzhavnyy universytet bezpeky zhyttyediyal'nosti (Visnyk LDU BZHD). 2012. № 6. S. 58–61.
7. Byelyavtsev M. I., Shestopalova L. V. Infrastruktura tovarnoho rynku. K., 2005. 189 s.
8. Yurydychnyy slovnyk-dovidnyk. Kol. avt.; za red.. YU.S. Shemshuchenka. K.: Femida, 1996. 696 s.
9. Polozhennya pro Derzhavne ahent·stvo infrastruktturnykh proektiv Ukrayiny. Zatverdzheno postanovoyu Kabinetu Ministriv Ukrayiny vid 22.09.2016 № 714. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/714-2016-%D0%BF#Text>
10. Pro mistseve samovryaduvannya v Ukrayini: Zakon Ukrayiny vid 21.05.1997 № 280/97-VR. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/280/97>

11. Pro derzhavno-pryvatne partnerstvo: Zakon Ukrayiny vid 01.07.2010 №
2404-VI. URL :<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2404-17#Text>